

Fråga om upphävande av förordnanden till skydd för landskapsbilden enligt 19 § naturvårdslagen i Karlshamns och Sölvesborgs kommuner

Beslut

Länsstyrelsen upphäver, med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken (MB), gällande förordnanden till skydd för landskapsbilden (19 § naturvårdslagen i dess lydelse före den 1 januari 1975) i enlighet med vad som anges nedan och som markerats på bifogade kartor (se bilaga 1 och 2).

3 Resolution 1969-02-05 (dnr IIIR19-10-67), Listershuvud och Getabjär, hela området.

6 Resolution 1968-04-18 (dnr IIIR19-14-67), Blekinge län, västra delen, viss skogsodling, hela området.

9 Resolution 1969-02-05 (dnr IIIR19-67-68), Elleholm-Stensnäsområdet, hela området med undantag för ett delområde söder om Stensnäs gård och ett delområde vid Elleholm, enligt avgränsning på bifogad karta.

10 Resolution 1969-02-05 (dnr IIIR19-67-68), Hällarydsskärgården och det s k Eriksbergsområdet, hela området med undantag för ett delområde omfattande Tärnö by och skärgården norr därom samt ett delområde omfattande Bjärnö-Stolpön-Ö Horsö, enligt avgränsning på bifogad karta.

Redogörelse för ärendet

Efter en begäran från Karlskrona kommun gjordes en översyn av samtliga förordnanden till skydd för landskapsbilden inom kommunen 2006. Länsstyrelsen beslutade i december 2006 att fyra förordnanden skulle upphävas i sin helhet. Ytterligare två förordnanden upphävdes till största delen, och begränsades till att omfatta vissa utpekade öar och bymiljöer i östra skärgården. Det förordnande som endast omfattar viss skogsodling i länets östra del behandlades inte i beslutet 2006. Däremot aviserade länsstyrelsen att en översyn även skulle ske i länets övriga berörda kommuner.

Den 1 juli 2009 infördes nya strandskyddsbestämmelser, som bl a innebär att ansvaret för all strandskyddsprövning skall överlämnas till kommunerna, dock med undantag för bl a områden med "områdesskydd" enligt 7 kap MB. Ansvaret för strandskyddsprövning inom skyddade områden skall även i fortsättningen vara kvar hos länsstyrelsen. Till "områdesskydd" räknas bl a naturreservat, Natura 2000-områden och landskapsbildsskydd. Eftersom hela länets kustremsa täcks av landskapsbildsskydd innebär det att kommunerna ännu inte har kunnat ta över ansvaret för strandskyddsprövningen vid kusten.

I augusti 2009 skickade länsstyrelsen en skrivelse till de fyra kustkommunerna, Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket, med en allmän förfrågan om synpunkter på ett eventuellt upphävande av de återstående landskapsbildsskydden i länet. Senare under hösten skickades skrivelsen även till Miljöförbundet Blekinge Väst.

Skogsstyrelsen tillstyrkte ett upphävande av de två förordnanden som reglerar viss skogsodling, med motiveringen att annan lagstiftning i kombination med ekonomiska styrmedel idag till stor del reglerar skogsodlingen inom det berörda området längs kusten.

Naturvårdsverket tillstyrkte ett upphävande av landskapsbildsskydden under förutsättning att synnerliga skäl föreligger i det enskilda fallet.

Sölvesborgs kommun framhöll i sitt yttrande att landskapsbildsskydden bör behållas till dess att landskapkonventionen införs i Sverige.

Karlshamns kommun svarade att landskapsbildsskyddet bör bevaras eller på annat sätt säkras, och att länsstyrelsen även fortsättningsvis bör bevaka detta intresse. Dessutom ansåg man att länsstyrelsen bör presentera ett konkret förslag, med motiveringar, innan kommunen tar slutgiltig ställning i frågan.

Miljöförbundet Blekinge Väst framhöll att ett upphävande av landskapsbildsskydden ökar risken att arealen lövskog kan komma att minska, vilket försvårar uppfyllandet av vissa miljömål, samt det blir svårare att ställa krav på byggnaders (t ex vindkraftverks) utformning.

Länsstyrelsen valde att i januari 2010 ta ett separat beslut för Karlskrona och Ronneby kommuner. Beslutet innebar att merparten av de gamla landskapbildsskydden i de två kommunerna upphävdes. Ett förslag till beslut för den västra länsdelen remitterades till Karlshamns och Sölvesborgs kommuner.

Karlshamns kommun svarade den 23 mars 2010 att man inte har något emot att det förordnande som reglerar skogsodling upphävs, men att det är angeläget att skyddet för landskapsbilden behålls i skärgården och i andra känsliga miljöer. Sölvesborgs kommun svarade den 23 mars 2010 att man inte samtycker till ett upphävande av de aktuella förordnandena. Som skäl anför kommunen att så länge EU:s landskapskonvention inte är undertecknad, och implementerad i svensk lagstiftning, behövs ett landskapsbildsskydd som reglerar bebyggelse, vägsträckningar, vindkraftverk mm som kan påverka landskapsbilden negativt.

Motivering

De aktuella landskapsbildsskydden har utfärdats med stöd av naturvårdslagen i dess lydelse före den 1 januari 1975, d v s enligt en lagstiftning som idag inte längre gäller. Beslut om skydd för landskapsbilden omfattas dock av huvudregeln i 9 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken och skall därmed gälla som om de meddelats med stöd av motsvarande bestämmelser i MB. Någon direkt motsvarighet i MB finns dock inte. Närmast liknande typ av skyddsförordnande är naturreservat eller kulturresevat.

Enligt 7 kap 7 § jämte 7 kap 9 § MB får bl a länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslut som meddelats enligt 4-6 och 9 §§, d v s beslut om natur- eller kulturresevat, om det finns synnerliga skäl. Förutsättningen för att upphäva landskapsbildsskydd får anses vara densamma som för natur- och kulturresevat, vilket innebär att det måste finnas synnerliga skäl för ett upphävande.

Besluten om landskapsbildsskydd är i många fall föråldrade och fyller inte samma funktion som vid tillkomsten. I förarbetena till miljöbalken uttalas att om det för äldre beslut inte går att hitta

någon motsvarighet i balken bör det gamla beslutet om områdesskydd omprövas. Vid en omprövning av landskapsbildsskydden finns tre möjliga lösningar. En är att ombilda dem till natur- eller kulturresevat. En annan möjlighet är att berörda kommuner beslutar om områdesbestämmelser eller detaljplan enligt plan- och bygglagen (PBL). Ett alternativ kan också vara att, om det finns synnerliga skäl, upphäva landskapsbildsskyddet utan att någon annan skyddsform införs.

Samtliga nu aktuella områden omfattas av riksintresse enligt 4 kap 1 och 4 §§ MB (kustzonen). Vidare berörs de flesta områdena, helt eller delvis, av riksintresse enligt 3 kap 6 § MB. Några av de aktuella områdena omfattas delvis av Natura 2000, eller ingår i områden där arbete med resevatbildning, biotopskyddsområde eller naturvårdsavtal pågår. Inom befintliga naturresevat har landskapsbildsskyddet redan upphävts, med undantag för Elleholms och Fölsö naturresevat. Inom samtliga landskapsbildsskyddade områden omfattas från natur- och kulturmiljösynpunkt viktiga delar av strandskyddsbestämmelser, på vissa sträckor utvidgat till 200 eller 300 m.

Ytterligare ett motiv för att upphäva onödiga landskapsbildsskydd är problemet med dubbelprövning. Eftersom betydande delar av de aktuella områdena omfattas av andra områdesskydd skulle det i extremfallet kunna krävas upp till fem olika tillstånd/dispenser för att få uppföra en byggnad eller genomföra en annan åtgärd som kräver prövning.

En viktig fråga att bedöma är den aktuella och förväntade hotbilden, d v s om landskapsbildsskydden idag verkligen behövs för att skydda eller bevara en värdefull landskapsbild. Antalet ärenden om tillstånd att bygga hus mm inom områden med landskapsbildsskydd i länet har under många år varit relativt litet. Merparten av de personer som sökt tillstånd har också beviljats tillstånd. Antalet avslag har varit begränsat. Vidare har en betydande andel av ansökningarna om tillstånd enligt reglerna om landskapsbildsskydd gällt åtgärder inom strandskyddsområde, vilket samtidigt har krävt dispens från strandskyddsbestämmelserna. Merparten av de verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt skulle kunna påverka naturmiljön negativt och där det inte råder andra skyddsbestämmelser, bör i stället kunna hanteras som samrådsärenden enligt 12 kap 6 § MB. Vid sådana samråd kan länsstyrelsen, om så krävs, förelägga om förbud för en verksamhet som skulle riskera att väsentligt ändra naturmiljön. Kulturmiljövärdena värnas dock inte uttryckligen genom 12 kap 6 § MB eller strandskyddet. Genom landskapsbildsskyddet går det däremot att styra utformningen av ny bebyggelse.

Nedan följer beskrivningar av de fyra aktuella landskapsbildsskydden, med särskilda motiveringar för länsstyrelsens ställningstagande.

3 Resolution 1969-02-05 (dnr IIIR19-10-67), Listerhuvud och Getabjär

Landskapsbildsskyddet omfattade till en början även det egentliga Listerhuvud men då naturresevatet bildades (1993) upphävdes det inom denna del. Skyddet omfattar nu endast de delar av Listerhuvud-Getabjär som inte ingår i naturresevatet. Det aktuella området ingår i område av riksintresse för naturvården enligt 3 kap 6 § MB (NK 4 Listerlandet-Hanö), men däremot inte i område av riksintresse för kulturmiljövården. Det ingår även i område av riksintresse för friluftslivet (FK 2 Listerlandet-Hanö).

Naturvärdena i det landskapsbildsskyddade området är begränsade och länsstyrelsen finner inte skäl att utvidga naturresevatet västerut. Även kulturmiljövärdena i området är begränsade och främst knutna till skiftesstrukturen i landskapet vilken ändå inte skyddas genom nuvarande förordnande. I området ingår även Getabjärs gamla soptipp samt den mindre yta på toppen av Listerhuvud som ägs av Naturvårdsverket och som skall införlivas i naturresevatet. Länsstyrelsen anser därmed att det finns synnerliga skäl att upphäva landskapsbildsskyddet.

6 Resolution 1968-04-18 (dnr IIIR19-14-67), Blekinge län, västra delen, viss skogsodling, hela området.

Landskapsbildsskyddet reglerar skogsodling på tidigare icke skogbärande mark samt omföring av lövskog till barrskog. Idag finns annan lagstiftning som till stora delar uppfyller det ursprungliga syftet med resolutionen. Vidare kan bestämmelserna om ädellövskog i skogsvårdslagen förhindra att ädellövskog omförs till barrskog, och dessutom kan Skogsstyrelsen genom samråd enligt 12 kap 6 § MB påverka åtgärder i andra lövskogar med höga naturvärden. Länsstyrelsen kan genom motsvarande samråd påverka skogsplantering på öppen mark. Länsstyrelsen anser därmed att det finns synnerliga skäl att upphäva landskapsbildsskyddet.

9 Resolution 1969-02-05 (dnr IIIR19-67-68), Elleholm-Stensnäsområdet.

Landskapsbildsskyddet omfattar kusträckan från Pukavik i väster till strax öster om Mörrumsåns mynning. Det avgränsas i norr av E22. Merparten av det aktuella området omfattas av riksintresse för naturvård (NK 5 Stensnäs-Elleholm och NK 6 Mörrumsån). Elleholms by och Mörrumsåns mynning ingår i område av riksintresse för kulturmiljövård (FK 4). I området ingår Elleholms naturreservat samt två mindre biotopskyddsområden. Naturreservatet och ett av biotopskyddena ingår dessutom i Natura 2000. Strandskyddet är i vissa delar av området utvidgat till 200 m.

Vid Stensnäs och Magleholmar i väster del finns ett område med mycket stora naturvärden (bl a flera nyckelbiotoper), där länsstyrelsen redan för många år sedan avgränsat ett förslag till naturreservat. I området kring Elleholms by och Mörrumsåns nedre del finns både naturvärden (bl a tre nyckelbiotoper) och kulturmiljövärden av högsta klass. Förebyggande samråd enligt 12 kap 6 § MB kan inte fullt ut tillämpas till skydd för dessa miljöer. Nuvarande landskapsbildsskydd bör med hänvisning till det ovan sagda behållas vid Stensnäs i avvaktan på att frågan om naturreservat utretts, samt vid Elleholms by i avvaktan på att områdesbestämmelser eller annan lämplig skyddsform införs.

Området mellan Stensnäs och Elleholm utgörs i huvudsak av befintligt naturreservat, samt biotopskyddsområden. Dessutom ingår en större bergtäkt. Områdets norra delar utgörs till största delen av jordbruksmark med mycket begränsade natur- och kulturmiljövärden. Inom dessa delar anser länsstyrelsen att det finns synnerliga skäl att upphäva landskapsbildsskyddet.

10 Resolution 1969-02-05 (dnr IIIR19-67-68), Hällarydsskärgården och det s k Eriksbergsområdet

Landskapsbildsskyddet omfattar hela Hällaryds skärgård, med undantag för Eriksberg, Tärnö-Yttre Ekö, Bockön-Mjöo och Tjärö naturreservat där skyddet redan upphävts. Så gott som hela området omfattas av riksintresse för naturvård (NK 8 Eriksberg-Tjärö-Järnavik-Tärnö). Hela Tärnö söder om byn ingår i Natura 2000, liksom öarna Harö och Brorsö. Fölsö är naturreservat och ingår i Natura 2000. Strandskyddet är i stora delar av området utvidgat till 300 m vilket innebär att det täcker samtliga öar och nästan allt vatten mellan öarna.

Kulturmiljövärdena är betydande på norra delen av Tärnö. Strandskyddsbestämmelserna är otillräckliga för att skydda bebyggelsemiljön på ett fullgott sätt. Inom denna del bör därför landskapsbildsskyddet behållas. Detsamma gäller för de delar av Hällaryds skärgård som inte är naturreservat eller ingår i Natura 2000. Lämplig skyddsform för dessa delar är områdesbestämmelser enligt PBL.

Inom de delar av området som omfattas av Natura 2000, naturreservat, eller på Skiftesön-Skiftesholmen där strandskyddet bedöms ge ett tillräckligt skydd, fyller inte landskapsbildsskyddet någon funktion. I området ingår även ytor med öppet hav där förordnandet inte har någon betydelse. Länsstyrelsen anser att det finns synnerliga skäl att upphäva landskapsbildsskyddet i dessa delar.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till regeringen, miljödepartementet (se bilaga 3).

Deltagande

Beslut i ärendet har fattats av landshövding Gunvor Engström. I beslutet har deltagit även naturvårdsintendent Åke Widgren, föredragande, planarkitekt Carina Burelius, antikvarie Anette Johansson, länsarkitekt Kristina Stark och länsassessor Anne Zeift.

Gunvor Engström

Åke Widgren

Kungöres i länets författningssamling samt ortstidningar.

Bilagor:

1. Översiktskarta över de landskapsbildsskydd som upphävs och revideras.
2. Kartor över de områden där landskapsbildsskyddet behålls med ändrad avgränsning.
3. Hur man överklagar

Kopia + bilagor till:

Karlshamns kommun

Sölvesborgs kommun

Naturvårdsverket

Naturskyddsföreningen Blekinge Län, c/o Sam Skällberg, Branthallavägen 119,
295 91 Bromölla

Miljöförbundet Blekinge Väst (ej bilaga 3)

Skogsstyrelsen, Ronneby (ej bilaga 3)

Generalläkaren, HKV, GL Tillsynsavdelning, 107 85 Stockholm (ej bilaga 3)

Centraldiariet (ej bilaga 3)

Akten (ej bilaga 3)